

**Turystyka na obszarach górskich Europy.
Wybrane zagadnienia** (*Tourism in the Mountain
Areas of Europe: Selected Issues*)

WŁODZIMIERZ KUREK

**Instytut Geografii i Organizacji Przestrzennej
Uniwersytetu Jagiellońskiego**

Kraków 2004

ss. 214

Recenzowana praca poświęcona jest wybranym zagadnieniom dotyczącym górskich obszarów Europy. W zamierzeniach Autora ma ona prezentować zasoby, obecny stan, formy turystyki oraz dalsze perspektywy rozwoju omawianych regionów. Praca liczy 214 stron i składa się z 10 rozdziałów, w kilku przypadkach podzielonych na podrozdziały. W kolejnych częściach pracy Autor opisuje zjawiska mające miejsce na badanych obszarach Europy. Dokonuje ogólnej prezentacji środowiska przyrodniczego – rzeźby, zjawisk klimatycznych, hydrologicznych, typowych gatunków roślin i zwierząt. Charakteryzuje rozwój turystyki w ujęciu historycznym. Analizuje zagospodarowanie turystyczne, dostępność komunikacyjną oraz wielkość i formy ruchu turystycznego. W dalszej części pracy opisuje zagrożenia będące skutkiem nadmiernego użytkowania turystycznego tych obszarów oraz przedstawia koncepcje harmonijnego rozwoju turystyki.

Biorąc pod uwagę prezentowane zagadnienia pracę należy uznać za interesującą zarówno ze względów poznawczych, jak i naukowych. Pomimo zastrzeżenia uczynionego w podtytule (Wybrane zagadnienia) Autor analizuje zjawiska turystyczne w dość szerokim ujęciu, poświęcając np. osobne rozdziały obszarom wiejskim, parkom narodowym czy uzdrowiskom. Niestety, mankamentem pracy są niewłaściwe proporcje w zakresie charakterystyki obszarów górskich w poszczególnych krajach. Uwaga Autora koncentruje się głównie na obszarach alpejskich, natomiast w znacznie

The book is devoted to selected issues concerning mountain areas in Europe. The author's intention is to present the resources, present condition, tourism types and development prospects in the regions discussed. The publication consists of 214 pages and 10 chapters, some of which are divided into sub-chapters. The author describes phenomena occurring in various areas in Europe. A general presentation of the natural environment is made, including elements such as topography, climate and hydrology, and typical species of plants and animals. The development of tourism is described from a historical perspective. The author also discusses tourism infrastructure, transport accessibility, as well as tourism types and capacity. Further in the book he refers to the dangers resulting from excessive tourist exploitation of these areas and presents concepts of sustainable tourism development.

Considering the issues discussed, the book should be regarded as interesting both for cognitive and academic reasons. Despite the reservation made in the sub-heading (*Selected Issues*), the author makes a comprehensive analysis of tourism phenomena, devoting separate chapters to rural areas, national parks and spas. Regrettably, a drawback as far as

mniejszym stopniu na pozostałych górach Europy. Zastrzeżenie to jest o tyle ważne, że Alpy są raczej powszechnie znane i opisane, natomiast znacznie mniej prac jest poświęconych turystyce, np. w krajach skandynawskich czy Wielkiej Brytanii (a tym bardziej w obszarach górskich tych państw). Konsekwencją wynikającą z tego faktu jest to, że czytelnik podejmuje się przeczytania omawianej lektury z określonymi oczekiwaniami. Z punktu widzenia prezentowanych treści bardziej wskazane byłoby zatem zawężenie w tytule pracy obszaru badań (do wybranych obszarów górskich). Ponadto wydaje się, że celowa byłaby także zmiana zaproponowanego przez Autora układu pracy, tak aby opisywane zjawiska ułożone były w logicznym porządku i wynikały z siebie, np. najpierw charakterystyka czynników wpływających na rozwój turystyki, potem zagospodarowania, wreszcie ruchu turystycznego i zagrożeń z nim związanych. Dzięki takiemu układowi udałoby się skomasować wiedzę na jeden temat i uniknąć niektórych powtórzeń występujących w opracowaniu (np. o negatywnych skutkach turystyki można przeczytać w rozdziałach dotyczących turystyki pieszej, narciarskiej, parków narodowych, obszarów wiejskich oraz w części o takim właśnie tytule).

Cennym pomysłem zastosowanym w pracy są przeglądy regionalne pojawiające się w zakończeniach wielu rozdziałów jako podsumowanie podejmowanej problematyki. Przeglądy takie kończą rozdziały dotyczące np. ogólnej charakterystyki gór w poszczególnych krajach, parków narodowych, uzdrowisk, obszarów wiejskich. Wartość tych charakterystyk byłaby jednak znacznie większa, gdyby dokonywano ich wg jednolitych kryteriów dla wszystkich gór. Niestety w wielu przypadkach tak nie jest, np. przy omawianiu szlaków w poszczególnych regionach, raz podawana jest ich ogólna długość, raz gęstość, w innym przypadku pojawia się informacja w formie opisowej, jeszcze w innym brak jest jej w ogóle. Pomocne byłoby także wspólne opracowania tabelaryczne umożliwiające porównanie różnych regionów pod względem analizowanych treści.

Dużym walorem pracy są różnorodne zestawienia statystyczne dotyczące stanu turystyki w poszczególnych krajach czy regionach (np. dane dotyczące miejsc noclegowych, udzielonych osobonoclegów itd.) oraz wykresy ilustrujące opisywane zjawiska. Dzięki nim przekazana wiedza jest bardziej szczegółowa i przydatna do analiz porównawczych. Ze szkodą dla opracowania jest jednak to, że Autor w wielu przypadkach nie powołuje się

the description of mountain areas in individual countries is concerned is their disproportionate coverage with the author focusing mainly on the Alpine regions, disregarding other European mountains. The significance of this reservation lies in the fact that the Alps are commonly known and widely described, while there are many fewer publications concerning tourism in, e.g. Scandinavian countries or Great Britain (not to mention the mountain regions of those countries). As a consequence, the reader decides to read the book having certain expectations. Considering its content it would be advisable to narrow the research area mentioned in the title to selected mountain areas. What is more, the layout of the book should also be changed so that the phenomena described would be logically arranged and result one from another, for instance a description of tourism development factors should be followed by that of infrastructure, and finally tourist activity and its related dangers. With the text so organized it would be possible to put together information regarding one topic and avoid recurring repetitions (e.g. the negative effects of tourism are discussed in the chapters on hiking, skiing, national parks, rural areas, as well as in the part so entitled).

The inclusion of regional reviews is a valuable idea which appears in the summaries of many chapters, such as those regarding the general description of mountain areas in individual countries, national parks, spas or rural areas. The value of these descriptions, however, would be much higher if made according to identical criteria for all mountain areas. Regrettably, this is often not the case. For instance when discussing tourist trails in individual regions, the authors sometimes quotes their length and density, on another occasion he provides a longer description, and on yet another there is no information at all. It would also be advisable to include tables which would enable the reader to easily compare different regions.

An unquestionable asset is the presentation of statistics regarding the condition of tourism in individual countries or regions (e.g. data concerning hotels, the number

na przygotowane zestawienia w tekście, nakłaniając tym samym czytelnika do indywidualnych interpretacji i samodzielnego formułowania wniosków. Prezentowane materiały skłaniają także do bardziej ogólnej refleksji dotyczącej statystyk turystycznych. Otóż, w zależności od kraju są one prowadzone w inny sposób, co niewątpliwie utrudnia porównywanie zebranych danych i otrzymanych wyników.

Na uwagę zasługują liczne mapy będące doskonałym uzupełnieniem treści zawartych w pracy. W zależności od skali omawianych problemów sporządzono mapy kontynentu, państw lub poszczególnych regionów.

Warto podkreślić, że recenzowana praca powstała na podstawie obszernej literatury polskiej, a przede wszystkim obcojęzycznej, co znacznie podnosi jej wartość merytoryczną. W bibliografii wymieniono ogółem 302 pozycje.

Niezależnie od uwag zaprezentowanych w tekście oraz subiektywnej oceny autora recenzji praca zasługuje na uwagę i jest warta polecenia zarówno osobom zajmującym się turystyką, jak również zainteresowanym obszarami górskimi, bez względu na skalę tych zainteresowań.

Beata Krakowiak

Uniwersytetu Łódzkiego
Katedra Geografii Miast i Turyzmu
90-142 Łódź, ul. Kopcińskiego 31

of beds sold, etc.), as well as graphs illustrating the described phenomena. Due to these the reader is provided with more detail useful for comparative study. It can only be regretted that in many cases the author does not refer to the quoted statistics, thus forcing the reader to make their own interpretations and draw their own conclusions. The presented materials lead to a more general reflection on tourism statistics. They are compiled in different ways, depending on the country, which makes it difficult to compare the collected data and obtained results.

The numerous maps supplement the content perfectly. Depending on the issues discussed, they illustrate the whole continent, countries or individual regions.

It is worth noticing that the book is based on a vast Polish and foreign literature which heightens its factual value and the bibliography lists 302 references.

Irrespective of the critical remarks and the subjective opinion of the reviewer, the book is worth attention and can be recommended both to those involved in tourism professionally and those interested in mountain areas, regardless of how strong their interest is.